

REDACȚIA
Deák Ferencz-u. Nr. 8

ABONAMENTUL
Anstro-Ungaria:
an 20 cor. pe 1/2
10 cor.; pe 1/4 de an
cor.; pe 1 lună 2 cor.
de Duminecă pe an
4 coroane.
Pentru România și
rândinate pe an:
40 franci.

Prețurile nu se napolază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 8

INSERTIUNILE:
de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicățiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

„România Jună”

Ziarul bucureștean „România Jună”, care pe la acest loc în mai multe rânduri am vorbit, a încetat să mai apară, într-o activitate de abia zece luni. Acest fapt a fost comentat în mod neobișnuit din partea de către ziarele din regat și de un ziar al guvernului maghiar din Budapesta. Fiindcă aceste comentarii se referă la noi, Românii din regatul ungar, ținem să insistăm asupra lor.

Maî întâiu ceva asupra ziarului în-

Care a fost baza principiară a „România Jună”? Propagarea dinasticismului și de acțiunea antidinastică a ziarului „Adevărul”; întărirea militarismului față de agitațiile socialiste; naționalismul pur, menținut de influențele preponderante ale elementului semit și ale celui levantin; și sfârșit producerea unui curent religios de delăturare a indiferentismului în această direcție.

Notăm înainte de toate, că programul acesta privea exclusiv chestiunile sociale și politice din România.

Principiile, schițate aci, în cea mai mare parte a lor sunt reacționare și nu conțin nici decât acel spirit demagogic, înheștat altor mișcări, ce-și atribue caracterul „românesc”. Până și la validitatea principiului național, „România Jună” tindea să ajungă prin măsuri represive și anti-liberale de felul lor, cum sunt de pildă anti-semitismul și antilevantinismul, abordate la capul locului cu violență.

Programul acesta nu știm dacă n'a fost întempestiv pentru interesele naționale politice ale regatului român; ceea-ce știm însă este, că astăzi se găsesc acolo destui politicieni și bărbați de valoare, cari au avut aceleași păreri, ba pretind o reacțiune mai radicală, — decât că nu îndrăznesc să se manifeste pe față, a agita aceste idei în publicitate, sau chiar a le lua de basă la un partid politic, ca un fel de idei de stat unitar național-român.

Din lipsă de curagiu poate nici nu s'au găsit mulți bărbați, cari să se alatureze la o acțiune energică în direcția începută. Numai câțiva profesori, elemente independente și însuflețite, publiciști valoroși ca Iorga, A. C. Cuza, I. Tanoviceanu, O. Bădescu, N. Basilescu și alți câțiva și-au pus condeiul în spriginul acestui drapel.

Notăm earășii, că toți aceștia sunt Români originari din România, crescuți acolo și în măsura de-a cunoaște esigențele morale și politice ale țerii și ale poporului.

Și ce a realizat acest ziar? Tot ce putea în timp de 10 luni! A făcut înainte de toate experiențe. A sondat terenul de viață. A pipăit pulsul inimilor. Resultate pozitive n'am puté însă constata decât în discuția vehementă ce a produs în corpurile legiuitoare, din incidentul desvélirii curentului anti-religios în presa umoristică din București. Resultatul cel mai prețios au fost învățăturile dobândite, convingerile ce pot servi de orientare la o viitoare acțiune în viitor.

De ce n'a putut realiza mai mult din programul său? Răspundem: din motive de tactică greșită; din cauza principiilor reacționare, cari se loviau în capete cu toate curentele cari stăpânesc astăzi; din lipsă de sprigin intelectual și material și în sfârșit din cauza nealității adversarilor de presă.

Intr'adevăr nu se poate închipui o luptă mai puțin leală, decât aceea, pe care ziarele bucureștene au dus-o împotriva „României June”. Pe noi acest adevăr nu ne-ar interesa de loc, doar' cel mult din punct de vedere psihologic, dacă lupta aceea s'ar fi dat din motive de politică internă, din cauza frecărilor de partid. Dar' dat fiind, că în discuțiile înferbentate ne-au tîrît și pe noi, Românii de aici, a trebuit să luăm act de ele, și așa, la timpul său, am înfierat procedurile ziarelor bucureștene, cari au împroșcat atîta noroiu asupra „fraților ghe ghincolo”...

Confrații din presa bucureșteană, revoltați împotriva „României June”, făceau o operă destructivă, lovindu-ne pe noi și séménând astfel discordie între frați. Dar' opera lor mai era și ridicolă și trasă de pîr, întru cât „România Jună” nu era un organ al nostru, ci era scris aproape întreg de ziaristi din București, de profesori din București. Dar' chiar presupunînd că redactorii acestei foi ar fi fost transilvăneni, — cine are dreptul să conteste unui Român calitatea și îndrăpătirea de-a se pronunța în chestiuni privitoare la românism?

Dar' că n'au fost transilvăneni, o probează atitudinea acestui ziar în chestiuni referitoare la noi, preocupându-se îndeosebi de nevoile din regatul român, desigur mari și acelea și potrivite de-a atrage mintea și inima orî-cărui Român.

Și cu toate astea animositățile și împunsăturile la adresa elementului ardelean s'au continuat și nu ne mai scoteau din calificative fără gust.

Reflexiile, făcute din incidentul încetării „României June”, și-au atins apoi culmea în direcția aceasta. Eată câteva spicuirii.

„Epoca” din 10 Octombrie scrie:

„România Jună” a încetat erî din viață, atît de jună și de tuberculoasă. Îi punem creștineasca cruce. Serviciul pe care l'a adus „R. J.” bunului simț public, dispărînd, rescumpără toate păcatele sale. N'ar trebui să facem glume în fața mormîntului abia închis, dar' totuși nu ne putem împiedeca de-a ne gândi la ironical capriciu al soartei, care condamnă pe „Rom. Jună”, această maculatură tricoloră (!!) să servească de protecție levantinelor masline...

„Și acum să vie cotiga serviciului municipal de gunoaie și să ridice cadavrul repozatei! Ear' lamentabilu-î sfîrșit slugească de lecție tuturor celor, cari se vor mai încerca să pună monopol pe naționalism”...

Ziarul „Adevărul” e mai puțin cinic într'un articol al său, intitulat „Fără regrete”, în care acuză „România Jună”, că a făcut din naționalism o „tarabă disgustătoare”.

Caracteristic însă este, că ziarul „Apărarea Națională”, care se pretinde a fi național prin excelență, profită de ocazie a scrie niște zeflemele la adresa noastră,

eată, în numărul său din 22 Octombrie ce scrie acest organ „național”:

„România Jună” fu organul tinerilor Ardeleni rîmîitori să întemeieze un centru cultural politic cu îndrăznețe vederi în perspectiva unei directive noue. Regatul român avea, pare-se, numai decât nevoie de altă orientare, de idei mai proaspete întru propășirea lui. Românii din regat își perdeau, pasă-mi-te, vremea prețioasă certându-se pe cerga lui Nastratin-Hogea, păgubind și viitorul țerii lor și, mai cu seamă, interesele fraților de peste munți. Titlul ziarului era însuș o programă: întinerirea României...”

(Aici apoi spune nește frase de zeflemea fără gust la adresa d-lui A. Popovici. Nota Red.)

„Și cu toate acestea „Rom. Jună” a jucat fără noroc la jocul acesta de noroc. Nu i-au lipsit nici redactorii vrednici, nici buna primire din partea publicului cetitor, mai ales din partea numeroasei colonii de Români transcarpațini așezați în țară și bucurându-se, mai toți de situațiuni bănoase.”

Sfîrșește prin a atribui cauza căderii „României June” incapacității direcțiunii și cochetărei cu partidul junimist.

La acestea apoi mai adaugăm comentăriile trimise lui „Pester Loyd” din partea corespondentului său din București, cu data de 28 Octombrie n., — comentarii, cari — lucru curios — seamănă foarte mult în fond cu cele din „Apărarea Națională”. Autorul lor este dl Hans Krauss, omul de încredere al actualului șef de cabinet P. P. Carp. Eată anume ce conțin:

„România Jună”, abia un an dela înființarea ei, și-a încetat apariția din lipsă desevirșită de cetitori. Adevărat că ivirea și dispariția de gazete în România, ca și în diferite alte țeri, se întemplă foarte des, fără-ca în publicitate să se facă mare cas. Dar dispariția „României June” are o importanță deosebită, pentru-că odată cu ea au fost îngropate pentru veci-vecilor, toate tendințele emigraților români ungureni, de-a dobîndi o influență permanentă asupra vieții publice din România. Sub conducerea cunoscutului fugar politic Popovici Aurel și întemeiată cu concursul celor mai marcați membri ai ligei, „România Jună” a cheltuit în timp de 1 an 100.000 lei, fără a puté realiza măcar o parte minimală din nădejdiile ce la început s'au pus într'însa. Și ce e mai mult, motivul nesuccesului nu se poate căuta în insuficiența jurnalistică a întreprinderii. Dinpotrivă, „România Jună” atît ca format, cât și ca stil a fost unul dintre cele mai de frunte ziare din București... Dar, din fericire, au trecut acele timpuri în România, când Românii emigrați aici din Transilvania și din Banat se bucurau de favoruri excepționale. Astăzi România are ea însăși școale destule, pentru a-și educa o sucrescență suficientă de funcționari și poate, prin urmare, să renunțe la o imigrare mai departe a Românilor din Ungaria, cari aduc cu sine și ura împotriva statului maghiar, pe care tind a o séména pe aici. Și apoi nici mitul despre martiriul politic al naționalităților nemaghiare din țerile de sub coroana Sf. tului Ștefan nu mai atrage, decînd s'a produs convingerea, că în cele mai multe casuri nu e vorba decât de nește „streburi”-i politici, cari tind la coroana martiriului. Și, deși sentimentul de unitate națională al Românilor de dincoace și de dincolo de Carpați își are legitimitatea sa naturală, totuși el a pierdut cu desevirșire coloritul seu politic ce-l avea în anii precedenți și care amenința cu tulburare relațiunile amicale dintre România și Ungaria.

„Exuberanta conștiință națională, cum în timpul după anul 1877 ușor se explică, a dispărut de mult, făcînd loc unei con-

cepțiuni calme a datoriilor politice ce incumbă României. Așa că în România de astăzi nu mai există nici un politician serios, care să caute datoriile sale afară de limitele țerii.

„Toate acestea sunt fapte, cari explică pentru-ce Românii imigrați din Ungaria au trebuit să-și părăsească pozițiile lor favorabile și să facă loc Românilor indigenți. Și dispariția „României June” e o dovadă absolută, că opinia publică din România respinge în modul cel mai categoric pe toți conaționali imigrați din Ungaria, cari ar voi să creieze o directivă în viața publică de aici.”

Decă ar fi să răspundem neserios acestui puhoiu de atacuri, de minciuni și de tendințe meschine, n'am avé decât să arătăm, că ele provin dela neromâni, că sunt scrise de Greci, Evrei, Țigani și de un simbrias al condeiului cum e faimosul Hans Krauss. Evident, că un Român cu mintea întregă și cu inima la loc nu poate păcătui împotriva celor mai elementare noțiuni de românism, cum păcătuiesc cei-ce au scris rîndurile ce cităm mai sus.

Dar chestia e cu mult mai gravă. Ea dovedește, că toate elementele inamice românismului și-au dat mâna ca să submineze buna-înțelegere între frați, conștiința unității noastre naționale.

E la rîndul nostru să opunem rezistență. Să nu ne tulbure înainte de toate intrigile lor. Să ne strîngem rîndurile elementelor curate naționale. Să cultivăm iubirea de neam și conștiința străbună, că suntem din aceeaș trupină și mergem spre aceeași idealuri. Și — slavă Domnului — suntem un popor destul de mare, noi Românii de pretutindeni, ca singuri să ne realizăm idealurile noastre, fără ajutorul acelor lăpădături, cari se vîră în corpul nostru național.

Un nebun aruncă peatra, zice proverbul, și o sută n'o pot scoate. Cam așa se întemplă cu propunerea cumișilor Sécui din Trei-Scaune, cari au cerut în congregație revisuirea legii de naționalități, cerînd să se ia naționalităților dreptul de a folosi în acte publice limba lor maternă.

Adresa aceasta a sosit și la congregația din Arad. Kossuthistul local îi și consacră un prim articol elogios și conjură pe patrioți, să primească propunerea Sécuiilor, în care, între altele, se zice:

„Să li-se lase adică naționalităților dreptul de a vorbi cu autoritățile în limba lor, în acte să nu li-se permită însă decât corespondență ungurească”.

Bine că nu cer desființarea absolută a dreptului de a vorbi limba maternă și datoria să știe orî-cine ungurește, că alt-fel vede — Vațul orî Seghedinului!

Crisa dela Braşov.

Di V. Oniţiu, în discursul său de adio, spune despre cei din Eforie că „conduc spre prăpastie destinele şcoalelor“.

Ear întreg corpul profesoral l'a aprobat şi s'a identificat cu densul.

Di Oniţiu a mai spus că „autoritatea supremă în genere s'a identificat cu punctul de vedere al Eforiei“.

Nu ne venia să credem. „Telegraful Român“ (dela 8 Noemvrie) ne aduce însă probele: o corespondenţă dela Braşov, pe care o publică la loc de frunte şi unde atacă foarte aspru pe di Oniţiu, acuzându-l că „nu dovedeşte nici durere de inimă faţă de şcoale şi binele lor, nici echilibru în cumpănirea lucrurilor şi a demersurilor legale, ci simpla preocupăţiune şi interese personale, pripă şi agitaţiune inoportune“.

Să admitem că, într'adevăr di Oniţiu s'ar fi condus de motive subiective.

Intreg corpul profesoral, care cu atâta devotament şi spirit de jertfă îşi îndeplineşte marea misiune, să iubească însă el mai puţin şcoalele şi să ştie mai rău cumpăni lucrurile decât d-nii Voinea, Saftu, Vlaicu şi soţii?!

Va îndrăzni să afirme așa ceva organul I. P. S. Sale Mitropolitului Meşianu?

Partea literară

ZECE MAIU

CUVĒNTARE

de

D. A. STURDZA,

Membriu al Academiei Române.

(Continuare).

Acel memorandum aşternează mai întâiu situaţiunea europeană dela finele anului 1875: „În împrejură ile actuale, credem că a venit pentru Puteri momentul de a se înţelege asupra unui mers comun, pentru a împedea să se compromită pacea Europei prin prelungirea mişcărilor din Turcia... Statele europene nu pot vedea cu ochii nepăsător perpetuându-se şi agravându-se o

Sexta.

Versuri de H. G. Lecca.

Actualul sezon literar e mort cu desăvârşire. Se vede că acuta criză financiară a influenţat şi asupra literaturii — ori poate în special asupra literaturii. Dar nu numai literaturii au păţit-o, ci mai toţi aceia, cari trăiesc din ceea-ce s'ar putea numi „generozitatea publică“. Când omului îi arde de pâine, n'o să-şi dea puţinii bani, ce-l are, pentru distracţiune ca de-alde literatură, artă etc. Primo vivere...

Dintre poeţi numai di Lecca a scos un volum nou în toamna asta: „Sexta“, pe care şi-l intitulează astfel, pentru-că e a şeslea sa operă şi imitând poate obiceiul compositorilor de muzică.

„Sexta“ e deja al treilea volum de versuri al tinărului poet. Fără îndoială, se va părea ori-şi cum cam mult trei volume de versuri în câţi-va ani şi pe de asupra şi vre-o trei piese teatrale (Jucătorii de cărţi, Casta-Diva, Suprema forţă), plus alte lucrări, pe cari majoritatea publicului poate le ignorează. Pentru-că se admite în general — şi poate e şi adevărat — că spre a

situaţiune care, chiar de acum, apasă greu asupra comerţului şi industriei şi care, sguindu în fie-care zi mai mult încrederea publicului în conservarea păcii, tinde a compromite toate interesele“. Atât de gravă se credea la finele anului 1875 situaţiunea creată prin insurecţiunea din provinciile de la apusul Peninsulei Balcanice.

Memorandul propune în urmă mijloacele de îndreptare, cari la rândul lor dovedeau, cât lipsia Imperiului Otoman, pentru a face ca populaţiunile din imperiu să fie multumite.

Memorandul zice: „Îndeplinim o datorie imperioasă, atrăgând serio sa atenţiune a puterilor garante asupra necesităţii de a recomanda Sublimei Poţi să completeze acţiunea sa prin măsurile cele mai indispensabile pentru restabilirea ordinii şi a liniştii în provinciile atât de greu atinse de flagelul războiului civil. În urma unui schimb de idei între cabinetele din Viena, San-Petersburg şi Berlin, s'a recunoscut, că aceste măsuri trebuie să fie căutate într'o îndoită direcţiune: dintâiu pe tărîmul moral şi al doilea pe tărîmul material. Punctele cari ar trebui imediat realizate, în provinciile răsculate, pentru a putea ajunge la o pacificare reală sunt următoarele:

„1) Libertatea religioasă, deplină şi întreagă;

„2) Abolirea arendării impozitelor;

„3) O lege care să garanteze, că produsul contribuţiunilor directe din Bosnia şi Herzegovina vor fi întrebuinţate în interesul provinciilor înşile, sub controlul organelor constituite în sensul firmanului din Decembrie;

„4) Instituirea unei comisii speciale, compusă de un număr egal de musulmani şi de creştini, pentru a controla executarea reformelor propuse de puteri, precum şi a reformelor proclamate prin iradeaua din 2 Octombrie şi prin firmanul din 12 Decembrie;

„5) Îmbunătăţirea situaţiunii agrare a populaţiunilor rurale“.

Memorandul cerea acte clare, indiscutabile, practice, — fapte, ear nu programe.

A aşterne asemenea cereri unui guvern, punea deja în dubiu puterea acestuia de a le executa.

În 27 Ianuarie (8 Febr.) 1876 Principele Carol fixa, într'o scrisoare către Principele Carol Anton de Hohenzollern, programul Său, încă mai clar de cât cu câteva săptămâni mai înainte.

El scria cu prevederea limpelă a viitorului: „Odată reprezentantul Austriei ne întreabă: ce am face în cazul unei ocupaţiuni ruseşti? Altă dată reprezentantul Rusiei caută să afle, dacă avem încredere în Austro Ungaria. Amândoi însă ne conjură să nu facem vre-un pas precipitat; toţi doresc pacea, căci unul învidiază pe cel-alt în soluţiunea chestiunii Orientului şi nimeni nu e pregătit pentru războiu. Noi suntem decişi a respinge, cu armele în mână, orice

produce ceva de seamă în literatură, ca în ori şi care altă ramură, se cere ce-va mai mult timp şi pe lângă talentul înăscut şi o muncă une-ori considerabilă. E foarte greu, ca cea dintâiu redactare a unei compoziţiuni să fie atât de bună, încât poetul să nu mai aibă ce să îndrepteze sau să schimbe mai târziu. Se poate întâmpla, ca versurile făcute într'un moment de înaltă inspiraţie să nu mai aibă nevoie de ciselare, — dar câte momente de acestea au poeţii noştri? Se poate, ca şi di Lecca să-şi scrie poeziile fiind tot-deauna în momentul concepţiei lor atât de pătruns de subiectul, de inspiraţia sa — ca să folosim acest termen plăcut poezilor — încât dela început versurile sunt așa, cum le citim în volum...

Dar nu acesta pare a fi secretul productivităţii dlui Lecca, ci altul, de o natură ce-va mai inferioară din punctul de vedere al poeziei.

S'a putut observa dela primul volum al dlui Lecca, că poetul cunoaşte foarte bine limba, că o stăpâneşte complect. Cuvinte alce, foarte puţine barbarisme, de cari găsim mai des la alţii, un ritm întocmit cu adevărată măiestrie, rime frumoase, bogate — în sfârşit o tehnică ireproşabilă. Un poet cu o atât de frumoasă capacitate tehnică va versifica cu cea mai mare uşurinţă. În privinţa uşurinţei de a versifica am auzit minuni chiar desre di Lecca.

ocupaţiune, din ori ce parte ar veni. Fireşte că nu vom putea fi pept în contra unei puteri mari, dar vom susţine punctul nostru de vedere şi nu vom primi ca în trecut armatele de ocupaţiune ca armate liberatrice“.

(Va urma).

Spiciuri din presa maghiară.

Bánffy şi Kossuth ear şi-au pus la dispoziţie organele lor pentru a prosi pe patrioţi.

Astfel „Magyar Szó“ a scris, ear organul Kossuth ste reproduc ştiri asupra „organisirii Valch lor din comitatul Aradului“, în care după ce scrie:

„În conferenţa secretă ținută Marţi seara la Otel Vas, Mangra (care nici nu a luat parte la conferenţa Red. T. P.), Ciorogariu, Velicui, Russu Şirianu şi consozii, aproape toţi s'au declarat pentru activitate...

Urmează:

„N'a fost nevoie de cât de două au de guvernare maghiară slabă (de când nu mai e la putere decât Bánffy!) şi de o politică negh'oabă, şi ea, hydra naţionalităţilor şi a ridicat earşi capul. Ea s'a organizat în dosul Ungurimei, s'a folosit de săbrea momentană a Ungurimei, naţionalităţile au organizat adevărată conştiinţă, care mai curând ori mai târziu va dărâma din temelii statul naţional unitar maghiar şi va împărţi în bucăţi întreaga ţear“.

Se vede că inventivul informator al numitului ziar nu ştie tot. Afie deci dela noi că „hotărîndu-ne pentru activitate“, am şi decis ca pe Velicui să-l alegem deputat în Chişineu, pe Ciorogariu în Pectea, pe Russu Şirianu în Şiria, pe Dr. Suciu în Lipova, etc cercurile lor natale, trăit nd astfel pe actualii deputaţi banffyşti... Cât despre „împărţirea ţării întregi“, re vom mulţumi deocamdata cu domeniile din cele patru cercuri electorale de cari am amintit...

Atâta chiar dacă alegătorii lui Kossuth Francezi ar ameninţa că vor veni asupra noastră cu războiul!

Spărtura între kossuthişti.

În şedinţa de Sâmbătă a Dietei, fiind vorba de inarticularea în lege a renunţării ce a făcut archiducele Francis Ferdinand cu prilejul căsătoriei sale

Dar această calitate bună e ca o sabie cu două tăişuri, pe care, dacă poetul n'o ştie purta cum să cade, singur îşi atacă piedestalul, pe care a fost un moment în stare să se ridice în ochii publicului. Şi nici odată nu va putea ajunge un poet mare, dacă nu şi va exploata această calitate într'un mod inteligent. Căci secretul de a fi poet mare nu e de a scrie mult, ci de a scrie bine.

Di Lecca vrea să ne dovedească, că e un virtuos în privinţa formei. De aceea versifică cele mai mari nimicuri, ce-l trec prin cap, astfel încât „ne dă nişte păpuşi îmbrăcate în cele mai strălucitoare haine, dar lipsindu-le vieaţa; căci nu în aleasa măiestrie a formei constă poezia. Poetul e adese ori chinuit de gânduri mari, de subiecte măreţe, dar gutăşi de neluvinis încep, când e vorba să le dea o formă. Vorba lui Eminescu:

„Unde vei găsi cuvântul,
Ce exprimă adevărul?“

Di Lecca nu cunoaşte astfel de greutăţi, pentru-că nu-l preocupă nici o gândire mare nici un plan uriaş, ci se mărgineşte la accidente mai comune ale vieţii acesteia. Când are vre-o idee ce-va mai decisebită, atât de mult o ascunde în vorbe, încât cred a fi just comparându-o cu o femeie frumoasă, dar atât de înzorzonată, încât formele-i sunt de nerecunoscut. Astfel e „Balada ochilor“.

morganatice, la discuţia pe articolele Ugron a declarat că primeşte proiectul.

Polonyi a vorbit contra, sicnd că nu e kossuthist adevărat cine primeşte acist proiect.

D'aci ceartă între cei două matadori ceartă la care s'a alăturat şi Pichler lovind şi el în şeful său Ugron.

Ziarele din Budapesta scriu că Ugron îşi va şi părăsi partidul, care de alt-fel nu este compus decât din deputaţi.

Se crede că Ugron îşi prepară renul de a trece la — guvern. Asta crede cu atât mai tare, cu cât, declară că primeşte proiectul de lege, Ugron făcut cele mai calde declaraţiuni de loialitate pentru Casa de Habsburg.

ŞOAPTE

Părăsita.

Cr-mi folosesc sprincenele mele negre
îmbinate — ce mi aduc ochii mei negri —
ani tineri — ai sburdalniciei fetii? —
tinereţei mele — trist se trec — ochii mei plâng
— al vremii pas sprincenele îmi încreţeste —
inima mea tânjeşte, plină de groază, — ea
pasere captivă — La ce e frumuseţea mea —
când pe menitul meu nu-l am? — Pentru mine
părăsita, pe acest pământ — vieaţa e o spărtură
— Străini îmi sunt ai mei, — n'am cui
părăsi. — Cui spune n'am — pentru-ce ochii
mei plâng — pe nimeni n'am să-şi spun —
dres'e inima mea — şi pentru-ce, ca o
rumbiţă, — inima mea se tânuieşte zi
noapte... — Plânge, inima mea; plângeşti, ochii
mei, — în aşteptarea morţii, — plângeşti
reeros, sfâşietor, — ca plânsul vostru răsună
să-l prindă, — furtunile să l ducă — pe
marea albastră — până la acel ca m'a părăsit.

După Şevţenکو.

Calendar pe anul 1901

s'a pus sub presă

şi va apare curând în editura

Tipografiei Diecesane

(Arad).

Material foarte variat cuprinscnd:

literatură,

istorie,

afaceri bisericesti,

parte economică,

În „Vendetta“, prima poezie din volum, autorul recurge la unul dintre cele mai b'zare expediente spre o impresie mai mult. Aristocratul veneţian, Badoer, îşi răzbună contra femeii sale adulter omorându-i amantul şi făcându-i ei cadu un colan din dinţii lui (!), despre care ea scria 'n scrisoare:

„Să-ţi mai văd odată dinţii,
Dinţii, care m'au pierdut,
Şiruri de mărgăritare,
Daruri de împărat...“

„Bolnavul“ şi încă câte-va, denotă o nevroză a unui fost student la medicină; „Lângă Rahova“ e o povestire a unei lăcărări de furt, întocmai ca întâmplarea povestită deunăzi prin gazete, cu hoşul intrat cu picioarele înainte în graji şi găsit apoi fără cap; la începutul acestei poezii înălţă o admirabilă descriere a repaosului armatei, noaptea după o luptă; „Furtună“ o frumoasă descriere a deslănţuirii unei furtuni pe mare; „Din tren“ iarăşi o drăgălaşă bucată descriptivă. — Peste tot găsim unele descripţiuni foarte reuşite şi din acest punct de vedere, precum şi din cele notate mai sus ca bune, recomandăm volumul acesta iubitorilor de literatură.

Pentru a sfârşi ne mai rămâne ceva de adăugat.

têrgurile,
povește de tot felul

și 22 ilustrațiuni (chipuri).

Intre acestea: portretul P. S. Sale Episcopului Goldiș. —

Dintre tablourile dela instalare, Prea Sfinții Episcopi Popea și Goldiș pe pragul bisericii (îmbrăcați în ornate), 8 chipuri cu înfrățirea și mulțimea mare dela instalare; biserica rom. ort. din Oradea (2 chipuri: interiorul și inconstasul bisericii I), mănăstirea din Gaiu etc. etc.

— Toate pe hârtie fină, încât ori-care din ele poată pune în ramă. —

Prețul calendarului va fi moderat, ca să fie cel mai sêrac să și-l poată procura.

Celor cari vor desface din aceste calendare, se va da rabat. Se atrage atenția celor preoți și învățători.

Noutăți

Arad, 12 Noembrie n. 1900.

Representantul Aradului în parlament, *Hyeronimi*, ministru de interne de tristă amintire, își va face darea de seamă în fața alegătorilor săi — după cum s'întâmplat în zilele maghiare — la 25 Noembrie.

Înainte de aceea dată actualul primar orașului al *Siluz*, anunță confrății marșale, va declara în public, că nu și pune candidatura la deputăție în contra fostului ministru de interne.

Statistica emigrării în fiecare lună arată cifre, cari ar trebui să pună în gânduri, dar să hotărască chiar guvernul și țării să avizeze mijloacele pentru remediarea pericolului ce amenință țara noastră cu depopulare. În luna Septembrie s'au liberat 5425 pașapoarte. Cele mai multe sunt din comitatele: Brașov, Sibiu, Zemplin, Sáros, Târnavele, Szatmár, Torontal, Hâromszék, etc.

Din această listă se vede, că chiar și în comitatele oarecând foarte bogate (Târnavele) și productive au început să plece oamenii, să și caute fericirea în alte țări. Lucrul ar trebui luat bine în seamă.

Magere amănată. Erf, Duminecă era să se aleagă în Miclăca alegerea de preot. Spiridon a fost însă atât de agitat, că pe lângă venia rîndul să se proceadă la alegere, a început agomof. Tulburarea a crescut în proporție, din cauză că erau trei parți, încât dl comisar consistorial, protopopul G. Popovici, s'a simțit necesitat să anuleze alegerea.

Se pare, că Ion del. Buceci a făcut un lucru și e ușor de explicat. Mai ușor se poate explica lucrurile rele decât cele bune. Căci în ce mai găsim în „Sexta“:

Ibovnică.

— Sunt bolnav... și-o sărutare
De mi-ai da, mi-ar trece boala,
Fată mare“...

Fata mare intră-n casă,
Pune ivorul și-i strigă:
„Ia mai lasă!“

— Dragă-mi ești... și-o sărutare
De mi-ai da, și-ași spune multe,
Fată mare“...

Fata mare, desbrăcată,
Crapă ușa încet șoptindu-i:
„Altă-dată!“

— Te iubesc și-o sărutată
De mi-ai da, te-ași strînge-n brațe
Fată mare“...

Fata mare... ce-i nebună?...
Ee-n prag zîmbind și-i cheamă...
„Poftă bună!“

Post vacant de notar. Pentru ocuparea postului de notar în comuna *Michere* (cercul Salonta), devenit vacant prin muțarea dlui Goldiș la Pilul mare, s'a publicat concurs cu termen de alegere fixat pe ziua 22 Decembrie. Concursele sunt a se adresa fibrișului din Salonta până în 21 Decembrie.

Asociațiunea la Romoșel. În 8 Nov. n. s'a ținut la Romoșel adunarea despărțământului Oraștie al Asociațiunii, sub președinția dlui Vasile Domșa, protopresbiter, și participând din Oraștie mai mulți membri ai comitetului.

Adunarea a fost bine cercetată de poporul din loc și inteligența din loc și giur. Afară de rezolvarea afacerilor curente obișnuite, dl Adam Basarabă a ținut o prelegere despre superstițiuni, ascultată cu mult interes. Comuna politica Romoșel s'a făcut membru pe viață la Asociațiune cu 100 fl., și s'au mai făcut încasări de taxe de membri de peste 100 fl. Un comitet local a pregătit frumoasă primire comitetului despărțământului și arangiat un banchet după adunare, la care s'au ținut și vorbiri.

S'a hotărât și înființarea unei biblioteci ambulante pe teritoriul despărțământului.

Pentru „masa studenților“ dela gimnaziul român gr. or. din Brad au dăruit: Onorabilă doamnă *Sabina Preda*, n. *Andreica* și on. dn. Dr. *Bosilina Preda*, avocat în Câmpeni, ca vecinică cunună în memoria neuitatei și regretatei mamei resp. soacrei *Carolina Andreica n. Palade*, suma de 100 coroane. — În numele studenților săraci exprim sinceră condolență și profundă mulțumită binefăcătorilor supranumiți, dorind ca tot Românul în asemenea împrejurări de jale spre mângâierea sufletului său să nu și uite de această instituțiune umanitară creată și la gimnaziul român gr. or. din Brad. — *Vasile Boneu*, profesor.

Zua bătrânului Tisza. O foaie din *Ora* lea mare spune, că în 16 Noembrie bătrânul vulpoiului *Tisza Kálmár* împlinește anul 70 al etății. Din acest incident „liberalii“ patrioți din comitatul Biharului și în deosebi, cei din Oradea mare, al cărei deputat este, îi vor aduce omagii cu mare înălțare, prezentându-se la dînsul în deutație mon tră. O și merită aceasta bătrânul general arhigovinist dela satelișii săi, pe cari dînsul i a creat așa, cum sunt, după chipul și asemănarea sa.

Juriști primejdioși. Din Budapesta se anunță, că într-una din nopțile trecute un teatralist și soția sa dela teatrul popular de-acolo, întorcându-se dela reprezentație, în cale lor spre casă au fost atacați de trei juriști unguri. Mai în'ău au insultat în chip de tot bădăran pe soția artistului, care și-a îndrămat la ordine. În urma acesteia însă, cavalerii juriști au năvălit cu furie asupra teatralistului, l'au trântit la pămînt și l'au bătut cu bastoanele până la sînge. Ar-

Bucata aceasta e superioară „imitațiunii“ lui Ion, dar totuși...

Alta.

Un copil insistă pe lângă o femeie să i arete „drumul dragostii“. Ear ea șireată:

— Caută! — Unde? — Ia le rînd la rînd.
— Pe frunte?

— Nu; mai jos! — Intre sprîncene? — Mai la vale! — Pe obraz?

— Nicî acolo! — Atunci poate în gropițele mărunte

Din băbie. — Nu!... — Ah! doamnă pentru ce-mi faci în necaz

Și nu-mi spui mai iute? Spune!... Spune-mi e la cîngătoare

Drumul dragostii?... — Nu, dragă! E mai jos cu douăzeci

Și vre o nu știu câte grade... — A!... (Tabloul)
Să poate oare!...

Prea e jos frumoasă doamnă...
— Nu-i nimic; o să te-aptel!

Nu cred, ca deviza dlui Lecca să fie de aici înainte tot mai jos, dar un poet atât de simțitor trebuia să simță și aceea, că astfel de pornografii sunt în stare a revolta cel mai elementar bun simț...

București.

I. Minea.

tistul atacat și soția sa strigau desperați după polițiști, ear când aceștia s'au ivit, — bătușii au luat-o la sârboasă. Cu toate astea unul dintre ei a fost prins și s'a constatat, că e de aproape înrudit cu un fruntaș politician din minister. Unul dintre bătușii juriști a provocat apoi a doua zi la duel pe teatralistul atacat, care însă a respins provocarea prin cuvintele: „Cu bandiți de stradă nu vreau să mă bat“.

Frumoasă educație patriotică, n'avem ce zice!

La mormentalul lui Caudrea. Din Graz se scriu următoarele: Tinerimea română universitară și academică din Graz în ziua morții lui Nemț, a vizitat mormentalul regretatului *George Caudrea*, și în semn de adîncă pietate au depus acolo două cununi din flori naturale. Aprinzînd luminări, s'a rostit un „*Tatăl nostru*“ pentru sufletul regretatului și apoi cu toții sărutînd modesta cruce de lemn, a plecat, ducînd în pieptul lor simțăminte sincere românești, pe cari acest mormental le deșteaptă în inima unei tinerimi cu dragoste în suflet față de aleșii săi.

Loteria casei naționale din Sibiu, deși abia ceva peste jumătate a putut vinde din cele 100.000 bilete de loterie, — a avut totuși un profit de peste 20.000 coroane.

Mai puțin cu un fișpan. Se anunță, că *Sándor László*, fișpanul comitatului Târnavel-Mari, a reposat în 7 l. c. n. la moșia sa din Bacská-Madaras. Reposatul fișpan a luptat la 48 în honvezimea Șșcuior. Mai târziu a devenit căpitan în armata împărătească, după aceea viceșpan al comitatului Murăș-Turda și înainte de asta cu cinci ani a fost numit fișpan al Târnavel-Mari.

Krivány înaintea judecării. În fine se apropie și ziua marelui defraudant Krivány. O foaie locală spune, că pertractarea finală a procesului lui e pusă pe ziua de 15 Decembrie n. a. c. la tribunalul din Arad.

Logodnă. Dl *Ioan Morariu*, absolvent de teologie, s'a logodit cu doamna *Emilia Goldiș* din Nădab. Să fie în cîș bun!

Societatea geografică română din București își va serba în 6/19 Decembrie a. c. jubileul de 25 ani dela înființarea sa. Serbarea va fi prezidată de însuși Majestatea Sa Regele Carol.

Carte de bucate. În „Biblioteca Noastră“ tocmai acum a eșit de sub tipar partea II din „Poftă bună“, carte de bucate, scrisă de *Zotti Hodoș*. Partea primă este deja foarte răspîndită; partea a doua, apărută acum, conține o sută șasezeci de rețete de bucate. Au trimis rețete următoarele doamne și domnișoare: *Victoria Ardelean*, *Ada Bălaș*, *Neti Calcianar*, *Eliza Curta*, *Ida Faur*, *Maria Ghidiu*, *Ana și Cornelia Hodoș*, *Sidonia Maior*, *Letiția Oncu*, *Sofia Pap*, *Livia Popovici* ș. a. Ca și în partea I., rețetele sunt scrise pe înfelesul tuturor. La sfîrșit se dau și câte-va menu-uri.

Partea a doua costă numai 28 cr. și 5 cr. porto. A se adresa de-a dreptul la d-na *Z. Hodoș în Caransebeș*. Tot acolo se poate comanda și partea I., trimițînd cu mandat poștal 70 cr. și 5 cr. porto.

Inspector de școale osândit. În ședința sa de Sămbătă, 10 l. c. n. ținută în *Macău*, comisia disciplinară a comitatului *Cenad* a osândit pe inspectorul regesc de școale din comitat *Kubinyi Mihály*, la pierderea oficiului, pentru mulțimea de ticăloșii, ce le-a săvârșit față mai ales de învățătoarele dela școalele de sub conducerea sa. Causa, bine-înțeles, are încă să treacă și pe la ministerul învățămîntului.

Ciocnire de trenuri. În 8 l. c. n. s'a întemplat la *Galânta* o strajnică ciocnire între un tren accelerat și altul de povară. Nouă vagoane au fost sfărțite în bucăți, dar moarte de om, din norocire, nu s'a în-

tîmplat. Din această pricină însă trenul accelerat, ce venia dela Viena, a sosit la Budapesta cu o întîrziere de 1 1/2 oră.

Băi bogate. Se anunță, că la băile dela *Vâlcele* (*Eliópatak*) s'au aflat decurînd o mulțime de izvoare noue de apă minerală. Vâlcelele au acum 10 izvoare de apă acid sulfuroasă.

Dela Reuniunea sodalilor români din Sibiu. La fondul pentru acuirea unei case cu hală de vînzare pe seama Reuniunii sodalilor români din Sibiu au mai contribuit cu câte 20 bani următorii. Invățători: *George Păcurar* (*Tilișca*), *Ieronim Mărdan* (*Gurariului*), *Terenție Popovici* (*Tilișca*), *Alex. Popa* (*Poplaca*), *Sim. Borșan* (*Slimnic*), *Nicol. Băndea* (*Șura-mare*), *Augustin Herman* (*Vale*), *Ioan Brătulescu* (*Boița*), *Ioan Vițelar* (*Poplaca*), *Ieronim Nemeș* (*Cristian*), *Ioan Hanzu* (*Cacova*), *Ioan Dobrotă* (*Sibiel*), *Aleman Galea*, *Coman Hambășan*, *Șerban Cioran*, *Moise Frățilă*, *Teofil Căliman* (toți din *Rășinari*), *Simeon Grădinar*, notar în *Săcădate*, *Eugenia Grădinar* născ. *Marinescu*, *Eleanora Grădinar* și *Emilan Grădinar*.

Dioramă, avînd mulțime de tablouri frumoase, dela expoziția din Paris, foarte fidel date, s'a deschis în strada *Salacz Nr. 1* din loc. Director *A. Konte*. Merită să fie văzută de toți. Prețul de intrare 15 cr.

BIBLIOGRAFIE

Epistola Pastorală pentru jubileul sîntei uniri dată de Episcopatul provinciei metropolitane gr. cath. române de Alba-Iulia și Făgăraș. Anul Domnului 1900, dela sînta unire anul 200.

O broșură de 56 pagini, care în cea mai mare parte se ocupă de primatul papal și justificarea lui, din punctul de vedere catolic. În schimb în partea istorică lucrarea e prea resumată, și neglijează de a se ocupa de adevăratul rost, adevărata valoare și cuceririle reale ale neamului nostru prin închinarea unei părți a bisericii sale biserică papale.

Personajii ca *Inocențiu Klein* nu sunt învrednicite de mai mult decît o banală amintire în câte-o singură frază.

Conține însă broșura un act care, deși cunoscut, pe această cale dat publicității a devenit mai accesibil, mai la îndemîna orî și cui.

E vorba de Bula papei *Pius IX*, prin care *Mitropolia gr. cath. de Alba-Iulia și Făgăraș*, e scoasă pentru totdeauna „de sub orice altă putere și prerogativă juridicțională a mitropolitului de *Strigon*“ constituindu-se „pentru totdeauna“ „ce o provincie bisericească“ „de limbă română“.

Această „canonizare apostolică“ a fost dată la 26 Noembrie 1853, după ce *M. S. împăratul-Rege Francisc Iosif I* reactivase *Mitropolia română gr. cat.* la 12 Decembrie 1850.

„Apostolul“, foaie săptămînală, apare în București, sub direcțiunea unui comitet.

Am primit deja numărul 1—4 din acest organ de publicitate, nou născut în șirul gazetelor românești.

„Apostolul“ își ridică glasul contra „necredinței savante“ care în timpul din urmă a îmbolnăvit și a viciat sufletele omenirii, și care conduce societatea spre o crescîndă degenerare.

Scepticismul, pesimismul, lipsa de ideal, toate sunt tot atâtea efecte desastroase ale curentului ateist care zdrobește individualitatea sufletească și roade la temelile societății.

Lupta în contra acelor doctrine și remediarea desastrelor ce ele au provocat, este programul Apostolului.

Îl urmă drum glorios, pentru a credinței și a idealului readucere în sufletele și inimile pustii.

Editor: *Aurel Popovici Bareianu*
Red. respuns: *Ioan Russu Șirianu*

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al doilea semestru la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:
 Pe un an Cor. 20.—
 Pe 1/2 an 10.—
 Pe 1/4 an 5.—
 Pe o lună „ 2.—

Pentru România și străinătate:
 Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu cor. 4 pe an, având o întindere de 8 pagine, cele 4 pagine ale

foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii abonați sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anumiți pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima luni.

Este în interesul dlor abonați, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibil. Domnii abonați vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fâșiile, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația
 „TRIBUNEI POPORULUI“.

AVIS!

Pentru prăvălia noastră de băcanie căutăm un:

Comis

representabil și cu atestate bune, care e în stare a conduce de sine stătător un despărțământ de detail.

Reflectăm numai la puteri de primul rang.

Acei cari sunt necăsătoriți și au cunoștință de limbi, sunt preferați.

Ofertele cari trebuie să conțină, pe lângă atestate și fotografie, sunt a se înainta Direcțiunei subsemnate.

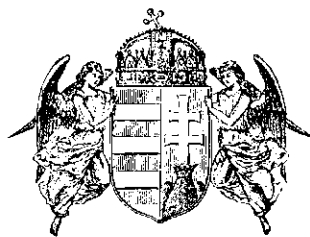
Reflectanții să binevoiască a-și formula și pretensiunile de salar în ofert.

520 1—3

„Concordia“

societate comercială pe acți în Sibiu.

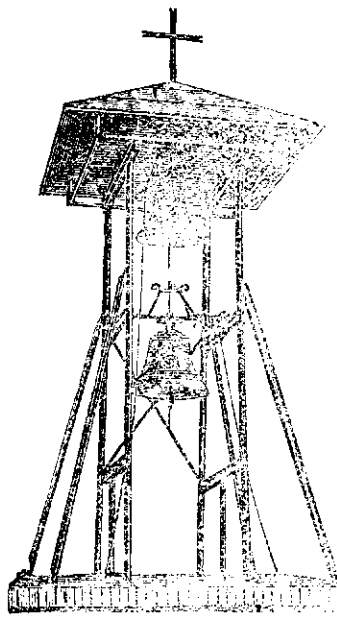
Premiat cu medaliă cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896

Turnătoria de clopote și de metal
 a lui

Antoniou Novotny

în Timisoara-Fabrie

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă precum la turnarea de nou a clopotelor sricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioze, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiaștari de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lătare prin care ce sunt măntuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și rui de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul ve hie, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaanelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiaștare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

505 7—

A apărut

și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70 „
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cause administrative. Prețul	—	1.— „
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, —	—	2.— „
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, —	—	—80 „
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, —	—	2.— „
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.— „
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culesse din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2.50 „
8.) „Răsboiul pentru neatârnaire“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Cosbuc. Prețul Răsboiului	—	1.20 „
Prețul „Coroanei“	—	1.80 „
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secuța născ. Truția	—	1.— „
10.) „Veritul“ — de Petru Vancu, —	—	1.— „
11.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga. —	—	3.60 „
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. —	—	1.60 „
13.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.— „
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul, —	—	1.50 „
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1.20 „
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stăfu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	—	—

La comanda să se mai adauge de fle-care op 10 fleri spese postale.